

קובץ הסיפורים של יצחק שבסיס־זינגר מחזיר אותנו אל העיירה היהודית של פעם, אבל למרות מה שאפשר היה לחשוב, יש כאן הרבה יותר מסתם נוסטלגיה אריאל הורוביץ

297 עמ'

עם עובד

מיידיש: בלהה רובינשטיין

יצחק שבסיס־זינגר

תשמעו סיפור!

כדי לציין בפני הקורא העברי "איך זה באמת אמור להישמע", וכיצד ביטויים וניבים יידיים שנונים וחרפים הולכים לאיבוד בתרגום. עם זאת, התרגום הנפלא של רובינשטיין מצליח להעביר את הסיפורים בצורה קולחת ונעימה, ועושה שירות נאמן ליצירתו של שבסיס־זינגר. בסוף הספר אף מופיעה אחרית דבר שכתבה המתרגמת על הסיפורים ועל כמה מן המוטיבים שלהם.

"תשמעו סיפור!" הוא ספר משעשע, מעורר געגועים ומצליח בעיקר לעורר תיאבון למציאות אחרת, שילידי הארץ לא חוו ולא הכירו. כמו כל ספרות טובה, גם הספרות של יצחק שבסיס־זינגר מצטיינת ביכולת שלה להחיות אל מול הקורא את המציאות הזו, לשאוב אותו אל תוכה ולגרום לו להזדהות עם הדמויות, להתעניין בגורלן ולחוש אמפתיה כלפיהן.

התמהיל בין הומור יידישאי משובח לבין אירוניה ושכבה דקה של עצב, הופכים את "תשמעו סיפור!" ליצירה נפלאה, ויש לקוות שבעקבותיה יתורגמו לעברית יצירות נוספות של המחבר.

מבית חמיו ונאלץ לעזוב את אשתו, בעקבות תלמיד אחר שמתחבב על הרב ומתחיל להסית נגדו; "תשמעו סיפור!" מציג גם כמה מערכות יחסים טרגיות בין גברים לנשים, יחסים שעלו על שרטון ומסתיימים באופן מדכא וגרוטסקי, והכול בתיווכן של דמויות מן העיירה שמשחזרות את העבר. הדמויות ב"תשמעו סיפור!" לא מגיעות בהכרח אל המנוחה ואל הנחלה. בשביס־זינגר איננו מבטיח להן אור בקצה המנהרה, וחלקן נושאות איתן לנצח את הגורל הקשה שנידונו לו.

ביידיש זה נשמע יותר טוב

"היידיש היא שפה של גלות", אמר בשביס־זינגר בנאום קבלת פרס נובל לספרות ב־1978. "שפה בלי ארץ, בלי גבולות, שאינה נתמכת בידי שום ממשלה. זו שפה שאין בה מילים לכלי נשק ולשיטות מלחמה. זו שפה שבזו לה". את היידיש הזו ניתן להרגיש כמעט מכל עמוד ב"תשמעו סיפור!".

המתרגמת, בלהה רובינשטיין, שזהו הספר החמישי של שבסיס־זינגר שהיא מתרגמת לעברית, מפנה פה ושם למקור היידי, כאילו

לא בכל יום מככב ברשימות רבי המכר ספר שמחברו הלך לעולמו לפני שני עשורים. זה קרה לאחרונה עם "ציפור אחוזת קסם", אוסף נהדר של כתבים גנוזים מאת המשוררת זלדה, וכעת גם עם "תשמעו סיפור!", אסופת סיפורים

קצרים מאת יצחק שבסיס־זינגר, הסופר היידי והתן פרס נובל לספרות. שבוע אחרי שבוע מככב הספר ברשימות רבי המכר, ומלמד כי הווי השטעטל, היידיש הנשכחת והמעשיות מן העיירה היהודית עודם מהלכים קסם על הקורא הישראלי. "תשמעו סיפור!" מכנס 15 סיפורים קצרים שכתב בשביס־זינגר, המתארים את הווי העיירה היהודית בפולין, ככל הנראה בסוף המאה ה־19 ותחילת המאה ה־20. הסיפורים אינם קשורים זה לזה בקשר עלילתי, ורובם מסופרים מפי דמות העומדת מן הצד ומגוללת מעשה שהיה בעיירה לפני כך וכך שנים. האמצעי הספרותי הזה, שבו היצירה הספרותית מועברת למעשה בעל פה, מעצים את חוויית הדינמיות של הסיפור, את חוסר הפורמליות שלו ואת הדמיון שלו למעשייה בעל פה שעוברת מדור לדור.

טרגדיה בעיירה

תהיה זו טעות לראות את סיפוריו של שבסיס־זינגר כהתרפקות נוסטלגית בלבד על הקיום היהודי הגלותי; אין כאן רק פולקלור. יתרה מזו, בשביס־זינגר אינו מציג תמונה אידיאלית של העיירה היהודית האירופית. ב"תשמעו סיפור!" הוא מציג דווקא את הסדוק, השבור והחריג, וזוהי אחת מגדולותיו כסופר. כך, למשל, הוא מספר את סיפורן של שתי נשים שאהבו זו את זו ולא מצאו את מקומן בעיירה השמרנית; את סיפורו של תלמיד חכם שנישא לבתו של רב העיירה, אך אט־אט הוא נדחק

מעורר געגועים. מתוך הסרט "המוזות של שבסיס־זינגר"